

ב"ה

ח"ו אלול

יום הקִלְדַת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים
הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ וְכַבוֹד-קִדְשֵׁת אֲדַמּוֹ"ר הַזֶּקֶן זי"ע

לה' הארץ ומלואה

שם

כְּתוּבָה

מְשַׁפָּחָה

יוצא-לאור על-ידי

חיידר אידיש "אהלי מנחם" חב"ד ליובאוויטש, ביתר עילית

רח' אויירבאך 13, ביתר עילית. טלפון: 02-5800654 | פקס: 153-25800654 | omchabad@barak.net.il

פֶּתַח דְּבַר

תּלְמִידִים יְקָרִים,

יום הבהיר החסידי הוֹתִיק "ח"י אלו"ל" מגיע לַפְתַּחֲנוּ לא הרחק מִתְחִילַת שְׁנַת הַלְמוּדִים, הוא מוֹצִיא אוֹתָנוּ מֵהַשְׁגָּרָה הָאֱלוּלִית הַמְּבֻרָכֶת אֶל יוֹם-טוֹב חֲסִידִי וּמְלֵא הַתּוֹעֲדוּיּוֹת, בְּהִיוֹתוֹ הַיּוֹם בּוֹ הָאִיר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַלְדַּת "שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים" – מוֹרְנוּ הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב (בְּשַׁנַּת נח"ת) וּכְבוֹד-קְדוּשַׁת אֲדְמוּ"ר הַזֶּקֶן (בְּשַׁנַּת קה"ת).

הָאֵם אַכֵּן יוֹם בְּהִיר זֶה הוּא בְּסִתְיָרָה לְשַׁגְרַת 'אלו"ל'? מִתְבָּרַר שְׂמֵמֶשׁ לֹא, וְאֶפְלוּ לְהַפְּדֵי!

בְּלִשׁוֹן-הַקְּדוֹשׁ, כִּידוּעַ, כְּאֲשֶׁר קוֹרְאִים "שֵׁם" לְדַבֵּר אוֹ עֲנִין מְסִים, מִנַּח וּמְקַפֵּל בְּשֵׁם מֵהוֹתוֹ שֶׁל הַיּוֹם. כִּף כּוֹתֵב הַרְבֵּי הַרִי"צ גַּם בְּקֶשֶׁר לְח"י אֱלוּל, שְׂאֲמַנֵּם הַסְּבֵה הַפְּשׁוּטָה לְכַף שֵׁיּוֹם זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם "ח"י אֱלוּל" הַיָּא מְשׁוּם שֶׁזֶהוּ הַתְּאָרִיךְ שֶׁל הַיּוֹם – שְׂמוֹנֶה-עֶשֶׂר לְחֹדֶשׁ אֱלוּל, אֵךְ בְּעֵצָם שֵׁם זֶה גַּם טוֹמֵן בְּחִבּוֹ אֶת מֵהוֹת הַיּוֹם; יוֹם זֶה שָׁבוּ נִתְגַּלוּ בְּעוֹלָם מְאוֹרוֹת הַחֲסִידוּת – הוּא הַיּוֹם אֲשֶׁר פּוֹעֵל "חִיוּת" (ח"י) בְּכֹל עֲנִינֵי "אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי" (אֱלוּל) וְזוֹהֵי הַמְּשַׁמְעוֹת הַעֲמֻקָּה שֶׁל צְמַד הַמְּלִים "ח"י אֱלוּל" – חִיוּת בְּעֲנִינֵי אֱלוּ"ל.

בְּשִׁיחָה אַחֲרַת כּוֹתֵב הַרְבֵּי הַרִי"צ – כִּי בְּיוֹם זֶה מִתְחִילִים לְקַיֵּם אֶת "חֲשׁבוֹן הַנְּפֶשׁ" עַל כָּל הַשְּׁנָה הַחוֹלְפֹת בְּצוּרָה יְסוּדִית יוֹתֵר, שֶׁהָרִי מַח"י בְּאֱלוּל וְעַד רֵאשֵׁי-הַשְּׁנָה יִשְׁנֵם בְּדִיוֹק י"ב (12) יוֹם כְּמִנְיַן חֲדָשֵׁי הַשְּׁנָה – וּבְכֹל יוֹם מִתְקַנְיִם חֲדָשׁ אַחֵר וּמִתְכוּנְנִים לְקִרְאֵת הַשְּׁנָה הַחֲדָשָׁה.

לְסִכּוּם: ח"י אֱלוּל הֵנּוּ יוֹם סְגָלָה לְהוֹסִיף בְּשְׁנֵי הַקְּוִיִּים "סוּר מְרַע" וְ"עֲשֵׂה טוֹב" – גַּם לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה וּלְתַקֵּן אֶת הַמַּעֲשִׂים שֶׁל י"ב חֲדָשֵׁי הַשְּׁנָה – "סוּר מְרַע", וְגַם לְהוֹסִיף חִיוּת בְּקִוִּים הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת ("ח"י אֱלוּל" = חִיוּת בְּעֲנִינֵי אֱלוּ"ל).

בְּחוֹבֶרֶת זֶה, אֲנִי מְגִישִׁים לָכֶם מְשִׁיחוֹת הַרְבֵּי בְּנוֹגַע לְיוֹם הַסְּגָלָה ח"י אֱלוּל, וְכֵן סְקִירָה עַל הָאֲרוּעִים שֶׁהִתְרַחְשׁוּ בְּמִשְׁךְ הַדּוֹרוֹת בְּתְאָרִיךְ ח"י אֱלוּל – הַחֵל מֵהַסְּתַלְקוֹת הַמְּהֵרָ"ל מִפְּרָאג (ח"י אֱלוּל שס"ט) וְעַד לְדוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים.

א גוֹט יוֹם טוֹב,

צוֹת הַחִידָר

דְּבַר תּוֹרָה מִגֵּן עֵדוֹן

בְּלֵיל שַׁבַּת-קֹדֶשׁ ח"י אֱלוֹל ה'תּרנ"ב עָשָׂה הַרְבֵּי הַרְשָׁ"ב "עֲלִית נְשָׁמָה" (=נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַרְבֵּי עֲלָתָה לְמַעְלָה – בְּעוֹד שְׁהַרְבֵּי בְּחַיִּים – כְּדֵי לְשַׁמֵּעַ "גְּלוּיִים" מִלְּמַעְלָה), וְהִגִּיעַ לְהִיכְלוֹ שֶׁל הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב (שְׁיוֹם הִלְדָּתוֹ בַּח"י אֱלוֹל) בְּגוֹן-עֵדוֹן, וְשֵׁם שְׁמַע "תּוֹרָה" מִהַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב עַל הַפְּסוּקִים בְּתַחֲלַת פְּרֻשַׁת פִּי-תְבוּאָה: "וְהָיָה כִּי תָבוֹא אֶל הָאָרֶץ . . וַיִּשְׁבֶּת בָּהּ, וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאֲרָצָךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ וְשִׁמְתָּ בְּטָנָא וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְשַׁכֵּן שָׁמוֹ שֵׁם".

וְכַךְ אָמַר הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב:

"וְהָיָה כִּי תָבוֹא אֶל הָאָרֶץ" – אֲרֶץ מְלֻשׁוֹן "רְצוּן", כְּאֲשֶׁר יְהוּדֵי מְקַבְּלִים אֶת ה'רְצוּן" בְּעִבּוּדָתָהּ, שֶׁהוּא מִתְּנָה מִלְּמַעְלָה – אִזְ צְרִיכָה לְהִיּוֹת הָעִבּוּדָה – "וַיִּשְׁבֶּת" – שֶׁתְּהִיָּה עִבּוּדָה מִתּוֹךְ "הַתִּישְׁבוּת" (=עַם סְדֵר),

וְאִזְ גַּם: "וְלָקַחְתָּ . . וְשִׁמְתָּ בְּטָנָא" – לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאוֹר בְּ"כִלִּים" (=לְקַחְתָּ אֶת ה'רְצוּן" וּמִיָּד לְגִשֵּׁת אֹתוֹ לְקִיּוֹם מִצְוֹת בְּפִעֻלָּה),

וְאִזְ: "וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ" – עַל יְהוּדֵי לְדַעַת, שֶׁהֲלוֹכוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם אֵינוֹ מִיְזָמְתוֹ אֶלָּא שְׁמוֹכִילִים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה, וְהַכּוֹנֵה הֵיא: "לְשַׁכֵּן שָׁמוֹ שֵׁם" – לְפָרְסֵם אֱלֹקוֹת בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִמְצָא בּוֹ.

"תּוֹרָה" זֶה אָמַר הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב בַּח"י אֱלוֹל אַחֲרֵי תְּפִלַּת "קַבְּלַת שַׁבַּת" שֶׁנֶּעְרְכָה בְּגוֹן-עֵדוֹן, וְלֵאחֲרַי תְּפִלַּת עֲרַבִּית הוֹסִיף:

בְּשִׁבִיל לְהִגִּיעַ לְאוֹתוֹ "רְצוּן" דְּרוּשָׁה גַם-כֵּן עִבּוּדָה – וְהִיא הָעִבּוּדָה שֶׁל הַמְּסִירוֹת-נֶפֶשׁ שְׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּמְסִירוֹת-נֶפֶשׁ לְכָל מִיָּנִי מְקוֹמוֹת לְפָרְסֵם אֱלֹקוֹת – "וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְשַׁכֵּן שָׁמוֹ שֵׁם", עַל-יְדֵי בְּרָכָה וּפְסוּק תְּהִלִּים.

(עַל פִּי 'הַיּוֹם יוֹם' ח"י אֱלוֹל)

ח"י אלול – הולדת יום ההולדת

א. לא סתם יום הולדת

ח"י אלול הוא יום ההולדת של שני ה"מאורות הגדולים": בח"י אלול שנת נח"ת נולד הבעל-שם-טוב, ובח"י אלול שנת קה"ת נולד רבנו הזקן.

בכמה מקומות בדברי חז"ל מובא שיום הולדת של צדיק הוא זמן של שמחה. כך למשל לגבי יום הולדתו של יצחק אבינו אנו מוצאים במדרש, שהסבה שהתעכבו בהקמת המשכן ולא העמידו אותו עד א' בניסן – היא 'מפני שחשב הקדוש-ברוך-הוא לערב שמחת המשכן בשמחת היום שנולד בו יצחק אבינו . . . שבאחד בניסן נולד יצחק . . . אמר הקדוש-ברוך-הוא הריני מערב שמחתכם שמחה בשמחה".

אך נראה לומר, שהענין של חגיגת יום הולדת נוגע במיוחד לח"י אלול שבו נולדו הבעל-שם-טוב – מייסד החסידות הכללית, ורבנו הזקן – מייסד חסידות חב"ד, שפני שייסבר – הבעל-שם-טוב ואדמו"ר הזקן התחילו לפעל בעם-ישראל את הענין של "יום הולדת".

ב. לדה – ירידה או עליה?

בכדי לבאר זאת, נקדים שאלה:

כאשר נולד ילד חדש – השמחה גדולה מאוד, וכלם חוגגים זאת באפן מיוחד. ולכאורה אין הדבר מובן: הרי לפני שנולד התינוק – היה לו הרבה יותר טוב, הוא לא היה צריך 'להתאמץ' עבור אכל ושתיה, והיה שמור מכל הנזקים שישנם באויר העולם, ולעצמת זאת כאשר הוא יוצא ממעי אמו – צריך השתדלות וטרחה מיוחדת כדי להאכילו ולהשקותו, ובדרך-כלל זה גם כרוך בגרימת צער לתינוק, והוא כבר אינו שמור כמקדם מנזקים.

וכך הוא גם לגבי עניניו הרוחניים של התינוק: כאשר התינוק שרוי במעי אמו הרי (כפי שאומרת הגמרא): "נר דלוק על ראשו ומביט מסוף העולם ועד סופו, ומלמדו אותו כל התורה כלה", ותכף כשיוצא לאויר העולם – "בא מלאך וסוטר על פיו ומשכחו כל התורה כלה". ואם כן, לכאורה, בשביל התינוק הולדה היא 'ירידה' גדולה ביותר, ומה המקום לשמחה?

אך התשובה פשוטה:

עבר במעי אמו – למרות שיש לו שם כל-טוב בגשמיות וגם ברוחניות – אך כל זה עדין אינם החיים שלו – הוא עדין חלק מאמו, גם התורה שלומד – הוא אינו מתאמץ עבורה אלא "מלמדו" אותה. אך כאשר יוצא לאויר העולם ומתחיל לגדל – אמנם צריך להתאמץ על כל דבר, וזה גם

לוקח יותר זמן – אבל כל דבר הוא שלו ונשארו אתו תמיד.

ג. מילדי עם ישראל

גם בעבודת ה' קיימים שני המצבים – 'לפני לדה' ו'אחר לדה':

ישנו יהודי שמקיים ואפילו בהדור תורה ומצוות, אך הוא מרגיש שזה 'אינו שלו' (כמו עבר לפני הלה), הוא מקיים אמנם הכל – אך זה מחמת יראת הענש או כדי לקבל פרס. וכך היה המצב אצל הרבה מבני ישראל עד לגלוי תורת החסידות.

הבעל-שם טוב ואדמו"ר הזקן החדירו על-ידי גלוי תורת החסידות חיות ותענוג בכל ענין של תורה ומצוות עד שכל אחד ירגיש חיות בעניני תורה ומצוות, שכל יהודי ירגיש שהתורה והמצוות הם ענין 'שלו' והוא נמשך מעצמו לקיים (כמו עבר אחרי הלה).

במלים אחרות: הם פעלו בעם ישראל אל הענין של "יום הלה"!

גלוי תורת החסידות הוא הכנה והקדמה לגאולה, וכמענה המפרסם של המשיח לבעל-שם טוב על שאלתו "אימתי קאתי מר" – וענה: "לכשיפוצו מעינותיך חוצה".

ואכן שלמות ה'לה' של עם ישראל תהיה בגאולה העתידה, וכמו שהתנבא הנביא ישעיה על זמן הגאולה: "מי שמע כזאת, מי ראה כאלה? היוחל ארץ ביום אחד, אם יולד גוי פעם אחת? כי חלה גם ילדה ציון את בניה!".

אנו מתפללים ומקווים שנזכה לשלמות זו תכף ומיד ממש.

(מעובד מתוך לקוטי שיחות חלק כד – ח"י אלול)

הַלְדָתוֹ שֶׁל מוֹרְנוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב

יום אחד אמר המגיד ממזריטש לרבנו הזקן:

”במה יזכה נער את ארחו” – במה זוכים ל’נער’? על-ידי – ”את ארחו”, הכנסת אורחים.

והרב המגיד המשיך לספר: הוריו של מורנו הבעל-שם-טוב היו עקרים מלדה. הם גרו בישוב קטן ומרחק והיתה להם פרנסה בשפע. רבי אליעזר, אביו של הבעל-שם-טוב היה משתמש בחלק קטן ביותר מכספו לפרנסתו ואת עקר הכסף היה מבזבז על הכנסת אורחים. בכל שבת היו סועדים על שלחנו עשרים-שלושים אורחים.

פעם אחת, הגיע אורח בעצומו של יום השבת, לאחר הסעודה השניה. אף שהדבר היה מאוד תמוה, כיצד מגיע אורח באמצע השבת לישוב קטן זה, לא שאל אותו רבי אליעזר מי הוא ומהיכן בא, רק זאת שאלו: ”האם כבר עשית קדוש?”. ומשנענה בשלילה, נתן לו לעשות קדוש וערף בשבילו סעודת שבת בכבוד רב, כמו לשאר האורחים.

האורחים האחרים שראו זאת, צערו וקנטרו את בעל-הבית: ”היתכן? לכבד יהודי שבודאי הגיע בשבת מחוץ לתחום?!”. הם הוסיפו ראייה לדבריהם: על אברהם אבינו שהיה מכניס אורחים הגדול ביותר, כתוב שאחרי הסעודה היה מצוה לאורחיו לברך ברכת המזון, וכשלא רצו – היה מכריחם. ואם-כן, הכנסת אורחים לא אמורה לבוא על חשבון קיום המצוות!

הצטער רבי אליעזר מטענותיהם, נכנס לחדר צדדי ופרץ בבכי. אף מיד חשב, שמא לאורח לא יהיה נעים, ותכף חזר לחדר האורחים וכבד את האורח עוד יותר מאשר קדם. כך נהג גם בסעודה השלישית.

מנהגו של רבי אליעזר היה שהאורחים שבאו אליו לשבת, היו נשארים אצלו עד יום ראשון אחר-הצהרים, כך נהג גם באורח הזה; ערף לו מטה נוחה וביום ראשון אחר-הצהרים לנה אותו לדרבו.

לפתע עצר האורח מהליכתו ואמר לרבי אליעזר: ”דע לה, כי אני הוא אליהו הנביא! מן השמים שלחו אותי אליך לנסותך כיצד תקבלני כאורח”, ואז הוסיף: ”אכן עמדת בנסיון, ועבור הכנסת האורחים שלך, תזכה שבן יולד לה וכשיהיה בן שנתיים וחצי תמסר לו את הדברים הבאים: ה'אלקים אלקי השמים והארץ ממנו תירא, ומשום בריאה בעולם מבלעדיו יתברך אל תירא'.

ואכן לשנה הבאה נפקדו רבי אליעזר ואשתו – שהיו כבר זקנים מפלגים – בבו שהאיר את העולם, הלוא הוא מורנו הבעל-שם-טוב נשמתו-עדן.

הַלְדָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַזָּקֵן

עֲשָׂרָה חֲדָשִׁים עָבְרוּ מִיּוֹם חֲתָנְתָם שֶׁל רַבֵּי בְרוּךְ וְהַרְבֵּנִית רַבָּקָה וְעַד הַיּוֹם לֹא נִפְקְדוּ בִּילָדִים. הַצְטַעְרוּ מְאוֹד רַבֵּי בְרוּךְ וְרַעֲיָתוֹ הַרְבֵּנִית וְהַחֲלִיטוּ, בְּעֵצַת רַבֵּי יִצְחָק-שָׂאוֹל – יְדִידוֹ שֶׁל רַבֵּי בְרוּךְ – לְנִסֵּעַ לְבַעַל-שָׁם-טוֹב.

רַבֵּי בְרוּךְ וְהַרְבֵּנִית רַבָּקָה הִגִּיעוּ לְבַעַל-שָׁם-טוֹב בַּח"י אֵלּוּל שְׁנַת תק"ד – יוֹם הַלְדָתוֹ שֶׁל הַבַּעַל-שָׁם-טוֹב. בְּיוֹם זֶה רָגִיל הָיָה הַבַּעַל-שָׁם-טוֹב לַעֲרֹךְ סְעוּדָה גְדוֹלָה. בְּמַהֲלָךְ הַסְעוּדָה אָמַר הַבַּעַל-שָׁם-טוֹב לְרַבֵּי בְרוּךְ: "לְמוֹעֵד הַזֶּה מִמֶּשׁ אַתֶּם חוֹבְקִים בּוֹ".

לְפָנַי נִסִּיעַתֶם שֶׁל רַבֵּי בְרוּךְ וְהַרְבֵּנִית רַבָּקָה מְזוּיבוֹי, נִכְנְסוּ אֶל הַבַּעַל-שָׁם-טוֹב לְקַבֵּל בְּרַכַּת פְּרֻדָּה. הַרְבֵּנִית רַבָּקָה שֶׁהִיָּתָה בְּהַתְעוּרוֹת גְדוֹלָה, אָמְרָה לְבַעַל-שָׁם-טוֹב שֶׁכְּשֵׁימְלֵא הַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ אֶת בְּרַכְתּוֹ הַקְדוּשָׁה וְיִזְכּוּ לְבֵן זָכָר, הִיא תִקְדִישׁוּ לְתוֹרָה וְעֲבוּדָה בְּדַרְכּוֹ שֶׁל הַבַּעַל-שָׁם-טוֹב. בְּרַכֵּם הַבַּעַל-שָׁם-טוֹב וְהֵם נָסְעוּ שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי-לֵב.

בְּיוֹם הַרְבִּיעִי, ח"י בְּאֵלוּל שְׁנַת קה"ת נוֹלַד לְרַבֵּי בְרוּךְ וְלַרְבֵּנִית רַבָּקָה בֵּן לְמִזְל-טוֹב, וְנִקְרָא שְׁמוֹ בִּישְׂרָאֵל: שְׁנִיאֹר-זְלָמָן, עַל-שֵׁם סָבוֹ.

בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כְּשֶׁחָזַר הַבַּעַל-שָׁם-טוֹב מִטְּבִילָתוֹ בְּמִקְוֵה, הָיָה בְּמַצַּב-רוּחַ מְרוּמָם וְשִׂמְחָה, שֶׁהִפְלִיא אֶת כָּל הַתְּלָמִידִים. אִף אֶחָד לֹא הִעִז לְשָׂאֵל לְפִשֵּׁר הַשְּׂמִחָה, מוֹרְנוֹ הַבַּעַל-שָׁם-טוֹב הַתְּפִלֵּל לְפָנָיו הָעֲמוּד וְכֻלָּם הַתְּפִלְאוּ עַל נְגוּנֵי הַחֵג הַשְּׂמֵחִים בָּהֶם הַתְּפִלֵּל, יוֹתֵר מִכָּל הַתְּפִלְאוּ כְּשֶׁהַבַּעַל-שָׁם-טוֹב לֹא אָמַר תְּחַנּוּן בְּאוֹתוֹ יוֹם.

לְאַחַר הַתְּפִלָּה הַזִּמִּין הַבַּעַל-שָׁם-טוֹב אֶת תְּלָמִידָיו לְסְעוּדַת-מְצוּהָ וְהָיָה בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה. בְּמַהֲלָךְ הַסְעוּדָה אָמַר:

"בְּיוֹם הַרְבִּיעִי נִתְלוּ הַמְּאוֹרוֹת. בְּיוֹם רְבִיעִי לְסֹדֵר 'קוּמֵי אוּרֵי' יֵרְדָה לְעוֹלָם נְשִׁמָּה חֲדָשָׁה שְׁתֵּאֵיר אֶת הָעוֹלָם בְּתוֹרַת הַנְּגִלָּה וְהַחֲסִידוֹת וְתִהְיֶה לָּהּ מְסִירוֹת-נֶפֶשׁ עַל דְּרָךְ הַחֲסִידוֹת, וְתִצְלִיחַ עַד בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ".

עֲשֶׂרָה דְבָרִים שְׂאֲרֵעוּ בַח"י אֱלוֹל

א. הַסְתַּלְקוֹת הַמְהַר"ל מִפְּרָאג

ח"י אֱלוֹל ש"ט – הַסְתַּלְקוֹת הַמְהַר"ל מִפְּרָאג זי"ע (רַבְּנוּ הַזְקֵן הֵנוּ דוֹר שְׂבִיעִי – בֶּן אַחַר בֶּן לַמְהַר"ל. בֶּן הַמְהַר"ל הָיָה שְׂמוֹ ר' בְּצַלְאֵל, בְּנוֹ – ר' שְׂמוּאֵל, בְּנוֹ – ר' יְהוּדָה-לֵיב, בְּנוֹ – ר' מֹשֶׁה, בְּנוֹ – ר' שְׁנִיאֹר-זֶלְמָן, בְּנוֹ – ר' בְּרוּךְ וּבְנוֹ כְּבוֹד-קֹדֶשֶׁת רַבְּנוּ הַזְקֵן).
הַמְהַר"ל הַסְתַּלַּק בְּשָׁנַת ה'צ"ז לַיָּמֵי תַּיִו, וּמְנוּחָתוֹ כְּבוֹד בְּפָרָאג.

ב. לִדְת הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב

ח"י אֱלוֹל נח"ת – הַלְדַת מוֹרְנוּ הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב.

סְפוּר לְדַתוֹ הוֹבָא לְעִיל. נַעֲתִיק כָּאֵן גְּרָסָה נוֹסֶפֶת מִכְּתַב-יַד-קֹדֶשׁוֹ שֶׁל רַבְּנוּ הַזְקֵן (שְׂכּוֹתָב פִּי שָׁמַע אוֹתָהּ מִפִּי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב בְּהַקִּיץ!). בְּגֵרְסָה זוֹ יִשְׁנֵם הַרְבֵּה פְּרָטִים שׁוֹנִים מִהַמְקַבֵּל:

אָבִיו שֶׁל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כֶּבֶר הָיָה בֶּן מֵאָה שָׁנָה וְאָמוֹ שָׂרָה הָיְתָה בַת תְּשֻׁעִים. יוֹם אֶחָד גָּלוּ לוֹ בְּחִלּוּמוֹ פִּי יוֹלֵד לוֹ בֶּן שְׁיֵאִיר אֶת עֵינֵי יִשְׂרָאֵל, וְכַעֲבַר זְמַן נוֹלַד הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב.

הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב לֹא הָיָה יָלֵד רַגִּיל, בְּהִיּוֹתוֹ בֶּן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים כֶּבֶר הָיָה הוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר. בְּהִיּוֹתוֹ בֶּן שָׁנָה וַחֲצִי, קָרָא לוֹ אָבִיו רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שְׂשֻׁכָב חֲלוּשׁ עַל מִטָּתוֹ, וְאָמַר לוֹ: "יִשְׂרָאֵל יִקְרִי! אֵל תִּפְחַד מִשׁוֹם אָדָם רַק מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ!". יִשְׂרָאֵל הִקְטֵן שָׁמַע אֶת דְּבָרֵי אָבִיו, הִנְהֵן בְּרֵאשׁוֹ, וְאִז עָצַם אָבִיו אֶת עֵינָיו וְהַסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם. לְעַת הַיָּאֲרָצִיטִי שֶׁל אָבִיו רַבִּי אֱלִיעֶזֶר נִפְטָרָה גַם אָמוֹ שָׂרָה, וְהוּא הָיָה מִתְהַלֵּךְ בְּרַחוּב בַּחֲסֵר-כֹּל, וְרַק אֲנָשֵׁי הָעִיר שָׂרַחְמוּ עָלָיו הָיוּ מְבִיאִים לוֹ אֶכָל וְשִׁתִּיה. אַף יִשְׂרָאֵל הִקְטֵן לֹא הָיָה מִתִּירָא מִשׁוֹם דְּבָר, וְהָיָה הוֹלֵךְ לְבִדּוֹ לַיעַר, כְּשֶׁהוּא בּוֹטַח בַּה' בְּכָל דְּרָכָיו.

בְּלִילָה שָׁבוּ מִלְּאוֹ לוֹ שְׁלֹשׁ שָׁנִים, הָיָה חֲשׂוֹף וְאֶפְלָה וְגִשְׁם שׁוֹטֵף יָרַד. יִשְׂרָאֵל הִקְטֵן לֹא הִתְרַשְׁם מִכָּל זֹאת וּפְנָה לַיעַר. וְכִשְׂאָמְרוּ לוֹ הָאֲנָשִׁים: "אֵיךְ אַתָּה הוֹלֵךְ בְּלִיל חֲשׂוֹף וְאֶפְלָה שְׂכּוֹז? הֲאֵם אַתָּה לֹא מִתִּירָא?", הִשִּׁיב: "אֵינִי מִפְחַד מִשׁוֹם דְּבָר, רַק מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ!".

כְּשֶׁהִגִּיעַ לַמַּעֲבָה הַיעַר, רָאָה בֵּית גָּדוֹל וּמִפָּאָר שֶׁהָיָה בּוֹ אוֹר רַב. הוּא נִכְנַס לַבַּיִת, חָדַר לַפְּנִים מִחֲדָר, עַד שֶׁנִּכְנַס לַחֲדָר בּוֹ רָאָה קְבוּצָה גְּדוֹלָה שֶׁל דְּמִיּוֹת שְׁנֵרָאוּ כְּאֲנָשִׁים (בְּאֲמַת הֵם הָיוּ שְׁלוּחֵי הַטְּמָאָה, וְכֻלָּל לֹא הָיוּ בְּנֵי-אָדָם) יּוֹשְׁבִים וּמְסַבִּים סְבִיב שְׁלַחַן גָּדוֹל וְעוֹסְקִים בְּדְבָרֵי לִיצְנוּת וּשְׁחוּק. אָמְרוּ לוֹ: "אֵיךְ אַתָּה לֹא יָרָא לְהַפְּנִס לְכֹאן?".

הִשִּׁיב לָהֶם: "אֵינִי יָרָא מִשׁוֹם דְּבָר פִּי אִם מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ".

אָמרוּ לוֹ: "אַינגעלע, וועסטו מודה זיין אז עזב ה' אַת האַרץ?" (=ילד, האם תודה שעזב הקדוש ברוך הוא את הארץ? [רחמנא ליצלן]).

צַעק הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב: "יִתְפָּרְדוּ כָּל פְּעָלֵי אֲנִי" ... בְּאוֹתוֹ רָגַע נְעֻלְמוֹ כָּלֵם וְנִתְבַּטְּלוּ כָּלֵא הָיִן. עַד שֶׁהָיָה הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב בֶּן י"ח שָׁנָה לָמַד אֶתוֹ הַנְּבִיא אַחֲיָה הַשִּׁילוֹנִי שֶׁהִתְגַּלָּה אֵלָיו מִשָּׁמַיִם, אַחֲרֵיכֶּן זָכָה לֵהִיטֵת תְּלִמִּידוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ. בְּהִיטוֹתָ בֶּן י"ג שָׁנָה לָמַד אוֹתוֹ אַחֲיָה הַשִּׁילוֹנִי אֶת כָּל הַשְּׂמוֹת הַקְּדוּשִׁים וְכַנּוּיֵיהֶם, חוּץ מִשֵּׁם אֶחָד שֶׁלֹּא רָצָה לְלַמְּדוֹ.

שָׁאֵלוּ הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב: מִפְּנֵי מָה אֵינְךָ מְלַמְּדֵנִי גַם אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה?

הָשִׁיבוּ אַחֲיָה הַשִּׁילוֹנִי: אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה גַם אֲנִי אֵינְנִי יוֹדְעוּ כִּי הוּא נִמְסַר בְּיַדֵי הַס"מ (ראש כוחות הַטְּמָאָה) בְּעֶצְמוֹ. כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַחֲרָבָן, לֹא רָצָה הַס"מ לְהַחְרִיב אֶת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כָּל עוֹד לֹא יִמְסְרוּ בְּיַדֵי אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ הַזֶּה, כִּי בַשֵּׁם הַזֶּה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, וְנִתְּנָה לוֹ אוֹתוֹ בְּמִשְׁכּוֹן.

הִתְחִיל הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב לְהִתְעַסֵּק בְּדַבָּר בְּקִדְשָׁה עֲלִיוֹנָה וּבְכּוֹנְנוֹת וַיְחַוְּדִים בְּכַדֵי לְהוֹצִיא אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה מִיַּדֵי הַס"מ, וְגָלוּ לוֹ מִשָּׁמַיִם שְׂכַדָּאֵי לוֹ לְחַדֵּל מִכָּךְ כִּי הִרְבָּה אַנְשִׁים כְּבָר נִסּוּ וְהִשְׁתַּדְּלוּ בַּזֶּה וְנִזְוָקוּ. אַךְ הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הָשִׁיבוּ: "אֵינִי יָרָא מִשׁוּם דְּבָר כִּי־אִם מִן הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ!", וְהִמְשִׁיךְ לַפְּעַל בְּכָךְ עַד אֲשֶׁר הִבִּיא אֶת הַס"מ לְפָנָיו.

אָמַר לוֹ הַס"מ: "טַפָּה סְרוּחָה! (הַפּוֹנָה הִיא לְיִלּוּד אִשָּׁה שְׂאִינּוּ מִן הַמְּלֶאכִים) לֹא הֵייתִי בְּעוֹלָם הַזֶּה עַד עַתָּה אֲלֵא ב' פְּעָמִים, בְּזְמַן חֲרָבָן בֵּית-רַאשׁוֹן וּבְזְמַן חֲרָבָן בֵּית-שְׁנִי, וְאִיךָ הַעֲזַתְּ לְהִבִּיאֵנִי שׁוֹב לְעוֹלָם הַזֶּה?".

הָשִׁיבוּ לוֹ הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב: "אֵינִי יָרָא מִשׁוּם דְּבָר כִּי אִם מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ". וְאֵז הוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ...

ג. אַחֲיָה הַשִּׁילוֹנִי הִתְגַּלָּה לַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב לְרֵאשׁוֹנָה

ח"י אֱלוֹל תפ"ד – נִתְגַּלָּה אֶל הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב לְרֵאשׁוֹנָה מוֹרוֹ וְרַבּוֹ – הַנְּבִיא אַחֲיָה הַשִּׁילוֹנִי. בְּמִכְתָּבוֹ אֶל תְּלִמִּידוֹ רַבִּי יַעֲקֹב-יוֹסֵף מְפּוֹלְנָא, כּוֹתֵב הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב: "אֲנִי בְּיוֹם מְלֹאת לִי כ"ו שָׁנָה, בְּיוֹם ח"י אֱלוֹל בְּשָׁנַת תפ"ד, בָּעִיר אַקּוֹפ, בְּחֻצוֹת הַלִּילָה, נִתְגַּלָּה אֵלַי (אַחֲיָה הַשִּׁילוֹנִי). הִלְמוּד הָרֵאשׁוֹן הָיָה פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית". עֶשֶׂר שָׁנִים לָמַד אַחֲיָה הַשִּׁילוֹנִי עִם הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב. הוּא לָמַד אוֹתוֹ אֶת הַמָּאוֹר שֶׁבְּתוֹרַת הַנְּגִלָּה וְהַקְּבָלָה, כְּפִי שְׁלוֹמִדִים בְּגוֹ-עֲדוֹ.

ד. הִתְגַּלּוֹת הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב

ח"י אֱלוֹל תצ"ד – הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב נִתְגַּלָּה בְּקָרֵב כָּל יִשְׂרָאֵל.

ביום בו מלאו עשר שנים מאז החל אחיה השילוני ללמד עם הבעל-שם-טוב ולהדריכו, נתגלה הבעל-שם-טוב על-פי תקף הוראת ודרישת מורו אחיה השילוני, כה'בעל-שם-טוב', עושה נפלאות ומגלה צמקות.

וכך כותב הבעל-שם-טוב במכתבו (הנזכר-לעיל): "כאשר גמרנו התורה הקדושה עד לעיני כל ישראל' - הייתי בן ל"ו - ונגלית".

יש שנים סרב הבעל-שם-טוב להתגלות, ומשום כך הפחיתו לו שש שנים מחייו.

ה. הלדת רבנו הזקן

ח"י אלול קה"ת - הלדת רבנו הזקן.

ספור הלדתו הובא לעיל.

ו. תספרת רבנו הזקן על-ידי הבעל-שם-טוב

ח"י אלול תק"ח - "אפשערניש" של כבוד-קדשת רבנו הזקן - על-ידי הבעל-שם-טוב.

כשאביו של רבנו הזקן, רבי ברוך, בא לבעל-שם-טוב לראש-השנה של שנת תק"ח, ספר לבעל-שם-טוב על החלטתם להביא אליו את בנם שניאור-זלמן בח"י אלול הבא, כשיצטרכו לגזז שערות ראשו ולהניח לו פאות.

הבעל-שם-טוב הסכים, בתנאי שתהיה צגלה להחזירו מיד לביתו. כי לא רצה שיפיר אותו, מפני שהילד שיה (בשרש נשמתו) להרב המגיד ממזריטש.

ביום הרביעי, ח"י אלול תק"ח, באו הרבנית רבקה וגיסתה הרבנית דבורה-לאה עם הילד למזיבוז, אל מורנו הבעל-שם-טוב. אחרי שהבעל-שם-טוב חנף את הילד בפאות הראש וברכו בברכת-כהנים, הזהירם לנסע מיד חזרה לביתם ושלא ידברו ביניהם על מקום היותם, וברכם בשנה טובה ובנסיעה כשורה.

הילד שאל כל הזמן מי הוא היהודי שגזז את שערותיו והניח את פאותיו, ואמו ענתה לו: "זהו סבא".

באותו היום עשה הבעל-שם-טוב סעודה לכל תלמידיו, ובעצומה של הסעודה אמר 'תורה' על המאמר "בן שלש שנים הפיר אברהם את בוראו".

ז. אדמו"ר האמצעי מתישב בליובאוויטש

ח"י אלול תקע"ג - כבוד-קדשת אדמו"ר האמצעי מתישב בעיר ליובאוויטש, וקובע אותה ל"עיר הבירה" של חסידות חב"ד. על-שם עירה זו נקראת החסידות עד עצם היום הזה.

לאחר הסתלקותו של רבנו הזקן, בכ"ד טבת תקע"ג, ששה כבוד-קדשת אדמו"ר האמצעי מספר

חדשים בעיר קרמנצ'וג שבאוקראינה. חסידי חב"ד שבאוקראינה בקשו שאדמו"ר האמצעי ישאר באוקראינה לישיבת קבע. לעמתם חסידי חב"ד שברוסיה הלבנה שלחו משלחות לכבוד קדשת אדמו"ר האמצעי שיקבע מושבו בתוכם. לבסוף גברו חסידי חב"ד שברוסיה הלבנה, ואחרי חג השבועות עזב כבוד קדשת אדמו"ר האמצעי את קרמנצ'וג ועשה את דרכו לרוסיה הלבנה.

ביום השני, ח"י באלול, הגיע כבוד קדשת אדמו"ר האמצעי, ואתו אלפי חסידים, לליובאוויטש וקבע בה את מושבו.

כשהגיע לליובאוויטש, נסע רבנו האמצעי למקום ריק, שהבתים שהיו שם נשרפו שנתיים קדם לכן, ושם אמר:

"לפני חמשים ושמונה שנים, כשרבנו הזקן היה בגיל עשר ולמד אצל הצדיק החסיד יששכר-דב מליובאוויטש (צדיק נסתר שלמד את רבנו הזקן בצעירותו) – היה זה בבית-הכנסת שעמד על מגרש זה... כשהכנתי את עצמי לנסיעה זו, אמר לי אבי (רבנו הזקן), שבבואי לליובאוויטש אקבע את מקום מושבי במקום זה, וברך את עיר מושב נשיאי חב"ד באריכות ימים ושנים".

ומדוע נבחרה עירה קטנה פליובאוויטש לעיר בירתה של ממלכת חב"ד, באר זאת הרבי הרי"צ:

– לא בכדי נועדה ליובאוויטש לתפס מקום כה נכבד, תחלה בחיי הצדיקים הנסתרים ומאחר יותר בחיי אדמו"רי וחסידי חב"ד. ליובאוויטש, בגלל מעמדה הגאוגרפי המיוחד, היתה מקום מתאים לאנשים בעלי שאר-רוח, להתנזרות מן העולם החיצון והתמסרות מחלטת לתורה ועבודת ה', או לשם התחלה של חיים חדשים המבססים על העקרונות המוסריים הטהורים של התורה.

ליובאוויטש היתה מקפת מאז ומתמיד יערות גדולים ששוו לה מראה של מקום מבודד והעניקו לתושביה תחושת התבודדות, כך נעשתה ליובאוויטש נקדת-משיכה לאנשים שרצו להתיחד לנפשם ולהתקרב אל ה' ובריאָתו.

כמאה ושתיים שנה שמשה ליובאוויטש כמקום מושבם של ארבעה דורות נשיאי חב"ד וכמרכז לחסידות החב"דית על מאות אלפי חסידיה במרחבי רוסיה ובמדינות העולם.

ח. הרבי הרש"ב עולה להיכל הבעל-שם-טוב

ח"י אלול תרנ"ב – "עלית הנשמה" של הרבי הרש"ב נשמתו-עזן להיכלו של הבעל-שם-טוב. את ה"תורה" ששמע ממנו הבאנו לעיל (עמוד 3).

ט. תחלת הלמודים ב'תומכי תמימים' הראשונה

ח"י אלול תרנ"ז – התחילו בפעל סדרי הישיבה בישיבת 'תומכי תמימים' הראשונה.

הישיבה נוסדה בט"ו אלול, והתחלת הלמודים בפעל היתה בח"י אלול.

כותב על כך כבוד קדשת אדמו"ר מוהרי"צ:

"ביום ט"ב (=י"ז) באלול, בחר אבי בשמונה עשר תלמידים הראשונים, ומסר אותם על-יד
החסיד הנודע רבי שמואל גרונם נשמתו-עזן אסתראמן מהעיר זעמבין, שילמד אתם דא"ח
(חסידות, דברי אלקים חיים) על-פי הסדר שסדר אבי.

וביום ח"י אלול, בעת סעודת השבע-ברכות שלי, אמר אבי: "היום י"ח אלול, הוא יום הבהיר
בו נולדו רבנו הזקן ומורנו הבעל-שם-טוב, וביום קדוש זה אני מיסד ישיבה בצווי ברפת הוד
כבוד קדשת אבותינו רבותינו הקדושים, ישיבה שתוציא תלמידים בעלי מסירות-נפש על תורה
ועבודה בדרכי חסידות חב"ד. הנני מדליק את המאורות שמורנו הבעל-שם-טוב והרביים
הנחילנו למען תקים ההבטחה של 'פוצו מעינתיה חוצה', להחיש את ביאת משיח צדקנו".

י. הרבי הרי"צ נכנס ל'770'

ביום י"ט אלול (למחרת ח"י אלול) שנת ת"ש, נכנס הרבי הקודם לביתו החדש באמריקה
"770 איסטערן פארקנו".

הרבי נכנס תחלה לבית-המדרש (שהיה בקומה הראשונה, פיום - ה'זאל הקטן) ואמר: "יהי
רצון שהתפללות יהיו בפנימיות, ושהם יהיו במתיקות של עבודה פנימית".

